

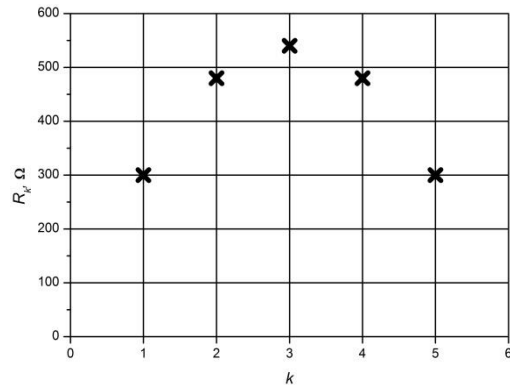
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
ОЛИМПИАДА ПО ФИЗИКА, ОБЛАСТЕН КРЪГ, 05 февруари 2019 г.
Решения на темата за 9. клас (трета състезателна група)

Задача 1. Измервания в електрическа верига с N резистора.

а) Когато с омметър се измерва електрическото съпротивление между две точки от веригата, между които се намират k резистора, всъщност се измерва съпротивлението на верига, съдържаща две успоредно свързани групи от съпротивления. [0,5 т.] Едната група съдържа k последователно свързани съпротивления, а другата $N - k$ последователно свързани съпротивления. [0,5 т.] Следователно измереното съпротивление ще бъде $R_k = \frac{kR(N-k)R}{kR+(N-k)R} = \frac{k(N-k)R}{N}$. [2 т.]

б) За $R = 360 \Omega$ и $N = 6$ изчислените стойности на R_k са дадени в таблицата. [1 т.] С тези данни графиката на зависимостта на R_k от k изглежда така: [2 т.]

k	R_k
1	300
2	480
3	540
4	480
5	300

в) От получената формула в подусловие а) следва, че $R_1 = \frac{(N-1)R}{N}$, а $R_2 = \frac{2(N-2)R}{N}$. От тези две равенства може да се получат неизвестните N и R . Ако разделим двете равенства, се получава $\frac{R_1}{R_2} = \frac{N-1}{2(N-2)}$. След решаване на последното уравнение, $N = \frac{4R_1 - R_2}{2R_1 - R_2}$. [1 т.] След

заместване, имаме $N = \frac{4 \cdot 110 \Omega - 200 \Omega}{2 \cdot 110 \Omega - 200 \Omega} = \frac{240 \Omega}{20 \Omega} = 12$. [1 т.] Неизвестното R може да се намери от едно от първите две равенства. Например от първото, $R = R_1 \frac{N}{N-1} = [1 т.]$
 $110 \Omega \frac{12}{11} = 120 \Omega$. [1 т.]

Задача 2. Ускорително движение.

а) При движение на тяло под действие на силите F и F_T , вторият закон на Нютон изглежда така: $F - F_T = ma_1$. [1 т.] Изминатият път s , ускорението a_1 и времето t_1 за преместване на това разстояние са свързани така: $s = \frac{1}{2} a_1 t_1^2$. [1 т.] За втория случай формулите са същите: $2F - F_T = ma_2$, $s = \frac{1}{2} a_2 t_2^2$. Ако от третото равенство извадим първото, се получава $F = m(a_2 - a_1)$. Изразявайки ускоренията от второто и четвъртото равенство, се получава $F = 2ms \left(\frac{1}{t_2^2} - \frac{1}{t_1^2} \right)$. [1 т.]

б) Силата на триене F_T може да се получи от първото уравнение: $F_T = F - ma_1 = [1 т.]$
 $= 2ms \left(\frac{1}{t_2^2} - \frac{1}{t_1^2} \right) - \frac{2ms}{t_1^2} = 2ms \left(\frac{1}{t_2^2} - \frac{2}{t_1^2} \right)$. [2 т.]

в) Когато на тялото действа сила $F_3 = 3F$, вторият закон на Нютон изглежда така: $3F - F_T = ma_3$. [1 т.] Ускорението при това движение е $a_3 = \frac{2s}{t_3^2}$. Замествайки с получените резултати за F , F_T и a_3 , се получава $6ms \left(\frac{1}{t_2^2} - \frac{1}{t_1^2} \right) - 2ms \left(\frac{1}{t_2^2} - \frac{2}{t_1^2} \right) = \frac{2ms}{t_3^2}$. [1 т.] Като съкратим на множителя $2ms$, получаваме $\frac{1}{t_3^2} = \frac{2}{t_2^2} - \frac{1}{t_1^2}$, откъдето следва $t_3 =$
 $\frac{1}{\sqrt{\frac{2}{t_2^2} - \frac{1}{t_1^2}}} = \frac{t_1 t_2}{\sqrt{2t_1^2 - t_2^2}}$. [2 т.]

Задача 3. Автомобил.

а) Мощността на сила е извършената от нея работа, разделена на времето за това действие, т.е. $P = A/t$. [0,5 т.] Извършената работа е равна на промяната на кинетичната енергия на тялото: $A = \Delta E_{\text{кин}} = \frac{1}{2}mv_{\text{max}}^2$. [0,5 т.] Следователно $P = \frac{mv_{\text{max}}^2}{2t}$

. [0,5 т.] Като заместим с дадените стойности, $P = \frac{1200\text{kg} \cdot (30\text{ m/s})^2}{2 \cdot 2.15\text{s}} = 36\text{ kW}$ [1 т.] ≈ 49 к.с. [0,5 т.]

б) За да се загрее двигателят от началната до работната си температура, е необходимо количество топлина $Q = c \cdot m \cdot (T_1 - T_0) =$ [0,5 т.] $0,5 \frac{\text{kJ}}{\text{kg}\cdot\text{K}} \cdot 300\text{ kg} \cdot (90^\circ\text{C} - 10^\circ\text{C}) = 12$

МД. [0,5 т.] За да се получи тази топлина, трябва да се изгори метан с маса $m = \frac{Q}{q}$ [0,5 т.] $= \frac{12\text{ MJ}}{56\text{ MJ/kg}} \approx 0,214\text{ kg}$. [0,5 т.] Това ще стане след време $t = 0,214\text{ kg} / 1\text{ kg/h} = 0,214\text{ h} \approx 13\text{ min}$. [1 т.]

в) Обемът на гаража е $V = 8\text{ m} \cdot 4\text{ m} \cdot 2,5\text{ m} = 80\text{ m}^3$. [0,5 т.] Масата на въздуха в него е $m_{\text{air}} = \rho \cdot V = 1,25\text{ kg/m}^3 \cdot 80\text{ m}^3 = 100\text{ kg}$. [0,5 т.] Масата на кислорода в него е $m_{\text{O}_2} = \frac{1}{5}m_{\text{air}} = 20\text{ kg}$. [0,5 т.] За да намалее кислородът наполовина, трябва 10 кг кислород да се изразходва при горенето на метана. [0,5 т.] Тъй като за една молекула метан се изразходват 2 молекули кислород, от даденото отношение на масите на молекулите метан и кислород следва, че 10 кг кислород ще са нужни за изгарянето на 2,5 кг метан. [1 т.] При дадената скорост на горене на метана 1 kg/h, след $T = 2,5\text{ h}$ кислородът в гаража ще намалее наполовина. [1 т.]